

Tekstu bez kļūdām vienkārši nav!

Korektore Skaidrītes Gugānes 24 stundas stopkados

#SIF_MAF2022 #24stundasstopkados

Skaidrīte Gugāne beigusi Balvu sākumskolu, Balvu 1. vidusskolu, Rēzeknes Augstskolu, iegūstot bakalaura grādu baltu filoloģijā un latviešu valodas un literatūras skolotājas kvalifikāciju. Strādājusi par latviešu valodas un literatūras, krievu valodas skolotāju Rugāju vidusskolā, par latviešu valodas un literatūras skolotāju Balvu Amatniecības vidusskolā, Balvu vakarskolā. Kopš 2007. gada strādā Ziemeļlatgales laikrakstā «Vaduguns» kā korektore un no 2009. gada arī kā lapas «Vārds jauniešiem», kas iznāk vienreiz mēnesī, veidotāja sadarbībā ar skolēniem, studentiem, jauniešiem.

Garšīgā rīta kafija, smaržas un kosmētika

Ceļos es nedaudz pirms plkst. 8.00, jo esmu «pūce». Tāpat es nespēju iedomāties, kā mūsdienu sievietei var ne-lietot kosmētiku. Pati ikdienā lietoju dienas krēmu, tonālo krēmu, pūderi, vaigu sārtumu, tušu, lūpkrāsu, vakarā – nakts krēmu vai sejas eļļu. Mīļāko smaržu man nav – tās visu laiku mainās. Šobrīd lietoju Carolina Herrera, Lancome, Calvin Klein zīmolu smaržas. Vasarā es lietoju smaržas, kas atceļojušas tieši no Francijas. Man tās dāvina cilvēks, ar kuru sadarbojos jau vairākus gadus.

Šogad beidzot esmu iegādājusies arī kafijas automātu. Brokastīs es dzeru «Café Au Lait», kas ir diezgan stipra, bet ar pienu. Reizēm gadās nokavēt darbu kādas dažas minūtes, jo esmu cilvēks, kam nepatīk steigā brokastot. Ja pavisam nav laika, kafiju paņemu līdzī uzņēmuma dā-vātajā skaistajā termosā.

Uz darbu pārsvarā eju kājām, tā sanāk 20 minūtes iz-kustēties. Reizēm mani aizved draugs Dainis. Darbs sākas plkst. 9.00. Par laimi, man nav tāds darbs, kur jāierodas ārkārtīgi precīzi. Laikrakstā «Vaduguns» strādāju jau vairāk nekā 15 gadus, un mūsu redaktors Edgars Gabranovs ir ļoti iecietīgs un saprotošs.

Darba diena, «draudzējoties» ar tekstu stilu, gramatiku un ortogrāfiju

Pirmdienas mums sākas ar sapulci, pēc kuras turpinās avīzes sagatavošana nodošanai drukā. Man, atnākot uz darbu, nekad nav tā, ka nav ko darīt. Ir salikti konkrēti materiāli, ar ko strādāt. Man ir nedaudz citādāks darba laiks nekā žurnālistiem. Viņiem tas nav normēts, bet arī es strādāju mājās ar darba materiāliem. Tā kā «Vaduguns» iznāk divas reizes nedēļā – otrdienās un piektdienās –, tad žurnālisti rakstus nākamajam numuram sāk gatavot uzreiz, tiklīdz nodots iepriekšējais. Sagatavotos materiālus viņi iesūta datorspeciālistam, kurš samaketē lapas. Es laboju tikai pārsvarā maketētu tekstu, izdrukājot uz A3 lapām. Ja ir daudz stila kļūdu, turpat uz lapas pierakstu savas piezīmes un vēlāk vienojos ar žurnālistu, vai esmu pareizi sapratusi, un tikai pēc tam tekstu laboju.

Tekstu bez kļūdām vienkārši nav! Ja tekstā ir daudz kļūdu, tad man reizēm ir ļoti skumji, jo šķiet, ka tas otrs nav domājis par tevi, bet strādājis ar domu, – gan jau ņems un izlabos, tomēr viss nav tik vienkārši. Man ir apmēram pusotra diena, lai izlabotu avīzes 16 lappuses. Un kā var ātri izlabot, ja vienā rakstā labākajiem žurnālistiem (kuri tiešām «draudzējas» ar latviešu valodas pareizrakstību un

cenšas būt uzmanīgi) ir 11–12 kļūdas lapā? Tas patiesībā ir ļoti maz. Citiem ir pat 50 kļūdas – gan interpunkcijas, gan ortogrāfijas, neskaitot stila kļūdas. Ja skolā rakstītu ar tik daudz kļūdām, viņš būtu neseismīgs. Es joprojām nesaprotu, kā tas iespējams... Tā ir necieņa pret otru cilvēku un viņa darbu. Ja žurnālists ir beidzis skolu, tad universitāti, ieguvis augstāko izglītību, diplomu... Es ļoti reti esmu pateikusi kādu stiprāku vārdu par kļūdām. Varbūt vajadzētu... Es mēģinu viņus saprast, jo katram cilvēkam gadu gaitā izveidojies savs stils, ko praktiski nav iespējams mainīt. Bet ir lietas, ko cenšos atgādināt un iemācīt, teiksim, kā raksta šobrīd tik aktuālos vārdus 'ceļa zīme' vai 'Advente', arī 'Pirmā advente', 'Otrā advente' u.tml.

Pašas veidoto lapu «Vārds jauniešiem» es pārlasu 3–4 reizes, to lasa arī redaktors. Un gadās, ka arī man paliek kāda kļūdiņa, ko nepamanu, jo tekstu zinu jau no galvas. Pārējos rakstus «melnrakstā» redaktors lasa pirmais. Mums ir datorprogramma «Adobe Page Maker», kurā strādājam. Es atveru lapu, ko ir salicis maketētājs. Bieži vien pēdīnās tekstā ir pārvērtušās par kvadrātiņiem, un man šīs nianse jāizlabo, lai varu drukāt, lasīt un labot tekstu. Tāpat ir jāzina, kad lieto defisi, kad – domuzīmi. Kļūdas, ko pamanu pirms drukāšanas, laboju uzreiz. Es pārskatu visu tekstu datorā, tad izdrukāju uz A3 lapām un dodu redaktoram lasīt, bet pēc tam sākas mans lielākais un atbildīgākais darbs.

Ja kaut ko nezinu vai mani samulsina kāda vārda pareizrakstība, ieskatos «Latviešu valodas vārdnīcā», kurā ir 30 000 pamatvārdu. Labojot tekstu par nezināmām tēmām, kabinetā ir «Svešvārdu vārdnīca». Līdzjūtības un sludinājumi ir teksti, ko iesnieguši cilvēki, tāpēc tos lasām divatā ar kolēģi, tā teikt, pārbaudām dubultā – salīdzinām, vai uzvārdi ir pareizi, vai telefona numuriem ir visi skaitļi. Tas ir maksas pakalpojums, visam jābūt ļoti precīzam.

Rakstus es laboju ne tikai kā korektore, bet uz tiem skatos arī it kā no malas (kā lasītājs) un domāju, vai cilvēks sapratīs uzrakstīto. Reizēm iesaku rakstu papildināt vai precizēt, lai lasītāji visu saprastu un nerastos neizpratne. Avīzē paliek arī kāda kļūda, un pirmajos darba gados es to ļoti pārdzīvoju, bet tagad uztveru citādāk, jo zinu, ka daudzi lasītāji pat neizprot manu darbu. Es arī esmu sapratusi, ka nav iespējams izlabot pilnīgi visu, lai arī cenšos maksimāli un no sirds.

Pusdienas uz darbu dažreiz es ņemu līdzī no mājām, – mums ir atpūtas telpa, kur varam uzsildīt ēdienu, paēst kopā ar kolēģiem, parunāties, atpūsties. Citreiz ar draugu mēs dodamies pusdienot uz kādu no kafējnicām. Ja mums ir svētki kolektīvā, klājam nelielu galdiņu uz vietas un visi kopā baudām svētku pusdienas.

Atsevišķā biežā mapē esmu sakrājusi visas manis veidotās «Jauno žurnālistu skolas» lapas «Vārds jauniešiem». Šobrīd, kad kaut ko meklēju un aplūkoju šos materiālus, redzu, kādi tik jaunieši nav intervēti, daudzi šobrīd ir pazīstamas personības. Jauniešus uzrunā tas, ka viņi drīkst gan fotografēt, gan zīmēt, gan rakstīt dzeju, lai nav tikai raksti, piemēram, par skolu. Šis darbs man ļoti patīk, tēmas ienāk prātā mājās, darot kādu darbiņu, lasot grāmatu vai skatoties kādu raidījumu. Man ir arī otra bieža mape, kur saglabāju visu, kas saistīts ar «Vaduguns» kolektīvu, – kur mēs esam bijuši, kā pavadījuši brīvo laiku (ekskursijas, ceļojumi), kalendāri ar kolektīva fotogrāfiju uz vāka. To es veidoju sev, bet reizēm noder arī kolēģiem. Tas ir interesanti.

Kopš 2012. gada sāku izrakstīt un apkopot «jociņus» jeb kļūdas no tekstiem, ko pieļāvuši žurnālisti. So darbu gan nedaru regulāri, jo nav laika. Kad, labojot topošo avīzi, atkal parādās kāds «aforisms», ar kolēģiem smejamies vai nedēļu. Ja tos nopublicētu, būtu jau tri 3000 «Vaduguns» lasītāju. Piemēram, «folkloras kopas vadītāja visus aicināja prievītē».

Kad esmu pārskatījusi visas lapas, ir jau krietna pēcpusdiena. Žurnālisti dodas projām, arī es esmu nogurusi un vajag atpūsties. Izdrukātās lapas sāku lasīt jau darbā, pārējās ņemu uz mājām. Tā kā man redakcijā nav atsevišķas telpas, kur es varētu pilnīgā klusumā lasīt un labot tekstus, labprātāk to daru mājās. Man vajag koncentrēties.

Ejot mājās, man patīk iziet caur kādu veikalu, piemēram, iecienīto «Pepco». Šādas pastaigas lēnā gaitā ļauj atpūsties smadzenēm. Man patīk arī ziema un sniegs, bet ne aukstums.

Pēcpusdienas kafija, lasīšana, adīšana un tekstu labošana

Esot mājās, pienācis laiks pēcpusdienas kafijai, ko baudu savā plašajā virtuvē. Tad jau arī jāpadomā par vakariņām ģimenei. Pie avīzes labošanas uzreiz neķeros, jo es to nedaru darīšanas pēc, bet gan tad, kad spēks ir atjaunojies. Tam, ko man patīk darīt brīvā laikā, ir sezonāls raksturs. Šobrīd es nodarbojos ar zeķu adīšanu. Reizēm ņemu rutiņu lapu un izveidoju rakstu, ja tādu esmu iecerējusi zeķēm. Dažreiz ieadu apdāvināmā cilvēka vārdu. Man ir arī «Skaidrītes» zeķes. Adot es atpūšos.

Vēl man ļoti patīk lasīt grāmatas. Mana mīļākā grāmatu autore ir Linda Nemiera ar saviem fantāziju romāniem «Kaķa lāsts», «Kaķis otrpus ceļam» u.c., kuros realitāte mijas ar fantastiku. Man pašai ļoti patīk kaķi – mājās ir kaķu meitene Šarlote. Tuvi ir arī Elizabetes Mērijas Kalniņas darbi, jo labprāt lasu sievišķīgus romānus, kā arī jauniešiem veltītu literatūru. Mīlestība uz grāmatām man ir kopš bērnības, bet uz latviešu valodu – kopš vidusskolas laikiem, pateicoties latviešu valodas un literatūras skolotājai Elitai Bukatei. Vēl tagad atceros, ka mums bija jālasa grāmatas un pašiem jāvada stundas, un es klasesbiedriem, kuri nebija izlasījuši «Zaļo zemi», pateicu: «Nu, slikti gan!». Smējāties toreiz visi.

Vēl es esmu redaktore un korektore lugu krājumiem «Cilvēkzvērs», «Cilvēktīkls» un «Cilvēkspārns». Šo grāmatu kuratore ir mana novadniece Biruta Zujāne no Nau-daskalna, kura šobrīd dzīvo Francijā, bet vairākas reizes gadā atbrauc uz mūsusi. Būtbū darbs ar lugām ir tas pats, ko daru ikdienā, tikai nedaudz cita specifika. Joprojām iemācos daudz jauna, jo lugās ir replikas, personāži... – tās ir nianse, kas jāuztver un jālabo citādi. Kaut vai pauzes – tām pārsvarā jābūt kursīvā. Tāpat es laboju Birutas matemātikas grāmatiņu, kas paredzēta bērniem ar īpašām vajadzībām, bet to tikpat labi var izmantot arī bērnudārzos. Tā ir ļoti intere-santa, ar dažādiem pielikumiem, viegli uztverama. Man prieks, kad manu darbu kāds novērtē, jo korektora darbs, šķiet, sabiedrībā ir maz novērtēts. Ir nepieciešamas ne tikai labas latviešu valodas zināšanas, bet arī klusums un miers kā iekšēji, tā ārēji. Lasītāji jau redz tikai gala rezultātu.

Vēl man patīk konservēt, bet gatavoju vairāk nestan-darta receptes. Ziemā es baroju putnus. Reizēm es skatos arī filmas vai seriālus. Katru gadu decembrī mēs noteikti skatāmies «Viens pats mājās» visas daļas, un tas nekas, ka filma redzēta jau desmitiem reizu! Labprāt apmeklēju arī koncertus un teātra izrādes.

Man ļoti patīk būt savās mājās! Lai arī man patīk būt sabiedrībā, ceļot, mājās tomēr ir vislabāk. Varētu neiziet pat nedēļu no mājas, ja būtu nepieciešams.

Atnākusi no darba mājās, dažreiz es dodos atpūsties un kādu stundu arī paguļu. Kad esmu atpūsusies, var ķerties pie avīzes labošanas. Acis bieži vien nogurst, tāpēc ir vajadzīgs labs apgaismojums. Kā teica mana Francijas kolēģe Biruta, man ir ļoti radoša virtuve. Te tad arī notiek labošana, kas parasti aizņem 3–4 stundas. Reizēm es sāku strādāt jau plkst. 19.00, reizēm tikai plkst. 22.00, un parasti tie ir trešdienas vakari, sestdienas vai svētdienas. No rītiem dienas gaismā labošana ir visvieglākā, bet tas sanāk reti, jo izvēlos pagulēt ilgāk. Ja ir kāds jautājums žurnālistam, reizēm rakstu ziņu *WhatsApp* un noskaidroju nesaprotamo. Gadās, ka nosūtu jautājumus arī tuvu pusnaktij, bet ne bieži, svarīgākais, lai no rīta varu saņemt atbildi. Gulēt es parasti dodos samērā vēlu, bet tādas jau tās «pūces» ir. ▀

Teksts – Ineta Atpile-Jugane
Foto – Arita Atpile-Dona

«Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.
Par projekta «24 stundas stopkados»
(Nr. 2022.LV/RMA/03) rakstu saturu atbild
b-ba «Latgolys entuziastu grupa Bīdis»».